

Svenskerne – nabovenner eller arvefjender?

Aarhus Universitetsforlag udgiver serien 100 Danmarkshistorier. Bogserien består af 100 bøger a 100 sider over 8 år, hvor forskere fortæller danmarkshistoriens vigtigste begivenheder i et lettilgængeligt sprog. I tilknytning hertil udarbejder HistorieLab – Nationalt Videncenter for Historie- og Kulturarvsformidling en række undervisningsforløb, der indeholder kildesamlinger og lærervejledninger.

Emnet ”Svenskerne – nabovenner eller arvefjender?”, er et fleksibelt læremiddel rettet mod 5.-6. klassetrin. Dets historiske fokus er relationen mellem Danmark og Sverige fra middelalderen til nutiden, og er organiseret i 10 temaer, der hver indeholder 5-12 kilder. Man kan f.eks. tilrettelægge forløbet med hovedvægten på kildearbejde, dvs. hvor eleverne udarbejder en enkel problemstilling, som de søger at belyse ved hjælp af de tilgængelige kilder. Læreren kan evt. bruge lærervejledningens faglige kommentarer, der er udarbejdet til de enkelte temaer, til at sætte kilderne i sammenhæng. En anden mulighed er at lade kildearbejdet være et supplement til læremidler, bøger eller portaler, som klassen anvender – og evt. gøre brug af de forslag til spørgsmål og opgaver, der er udarbejdet til de enkelte kilder. Som lærer kan man vælge at tilrettelægge forløbet med inddragelse af et, flere eller alle temaerne som læremiddel.

Til emnet og de enkelte temaer er der udarbejdet forslag til triggere. De kan bruges til at skabe fokus på emnet og temaerne, og til skabe interesse og nysgerrighed for at undersøge dem nærmere – herunder at facilitere, at eleverne stiller spørgsmål, som kan bearbejdes til historiske problemstillinger.

Til emnet og de enkelte temaer er der endvidere lavet forslag til opgaver og aktiviteter. Desuden er der ud fra kompetenceområderne og –mål og færdigheds- og vidensmål udledt enkelte forslag til læringsmål, der selvfølgelig skal tilpasses til den måde, som forløbet konkret tilrettelægges på.

Triggere - I gang med emnet

Hvad ved I om svenskerne?

I grupper drøfter eleverne ud fra nedenstående spørgsmål deres forhåndsopfattelse af Sverige og svenskerne og af Danmark og danskerne. Grupperne noterer enkelte stikord på én farve labels om Sverige og svenskerne og en anden farve om Danmark og danskerne.

- Hvad kendetegner mennesker, der bor i Sverige?
- Hvad er typisk svensk?
- Hvad kendetegner mennesker, der bor i Danmark?
- Hvad er typisk danskere?

På klassen sorteres gruppernes labels til de 4 spørgsmål i tre grupper: Overvejende positive udsagn, overvejende negative og neutrale.

Klassesamtale 1:

Eleverne begrundet deres opfattelser og fordelingen af overvejende positive/negative og neutrale udsagn.

Klassesamtale 2:

Eleverne diskuterer, hvorfor det almindeligt at karakterisere mennesker ud fra deres nationalitet, samt en vurdering af om det er rimeligt. I den fortsatte klassesamtale, som lægger op til emnet ”Svenskerne –

nabovenner eller arvefjender?” er det væsentligt, at eleverne forstår, at forestillingen om det nationale fællesskab først begynder at spille en rolle for folk i slutningen af 1700-tallet. I middelalderen var slægten den vigtigste markør for fællesskabet. Det var vigtigt for kongerne at beskytte deres territorium – og helst gennem erobringer at udvide det, men der var ikke tale om nationalstater. I krigene mellem Sverige og Danmark, som eleverne arbejder med i forløbet, er det sjældent danskere mod svenskere, men ofte en blanding af interesser. Det gælder f.eks. slaget ved Bunkebjerg ved Stockholm i 1473 mellem Christian 1. og Sten Sture (den Ældre). Især i ældre historiebøger kan man læse, at svenskerne vandt over danskerne. Men de fleste krigere på begge sider var faktisk svenskere. En del af Christian 1.s hær bestod af holstenske riddere, og kongen havde også betalt en større lejevær til at kæmpe for sig. Læreren skal rammesætte forløbet på en måde, der skaber interesse og nysgerrighed.

Forenklede Fælles Mål

Herunder er forslag til kompetenceområder, -mål, færdigheds- og vidensmål, samt udspil til læringsmål til 5.-6. klasse. De bør selvfølgelig justeres, så de passer til de konkrete elever og det forløb, der arbejdes med.

Kompetenceområder og -mål	Færdigheds- og vidensmål	Til inspiration: Færdighedsmål omsat til læringsmål
Kronologi og sammenhæng Eleven kan sammenligne væsentlige træk ved historiske perioder	<ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan identificere brud og kontinuitet i historien • Eleven har viden om væsentlige træk ved historiske perioder 	Eleven kan give eksempler på kontinuitet og forandring i forholdet mellem Danmark og Sverige Eleven kan ud fra konkrete eksempler diskutere forudsætninger, forløb og følger af brud på magtbalancen mellem Danmark og Sverige
	<ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan redegøre for samspil mellem aspekter fra dansk og omverdens historie • Eleven har viden om samspil mellem aspekter fra dansk og omverdens historie 	Eleven kan fortælle om danske og svenske kongers rivalisering i kampen om at være regent i en nordeuropæisk stormagt Eleven kan give eksempler på, at omverdenens indgriben havde betydning for relationen mellem Danmark og Sverige
Kildearbejde Eleven kan med afsæt i enkle problemstillinger anvende kildekritiske begreber til at gøre rede for fortolkninger af fortiden	<ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan formulere enkle historiske problemstillinger • Eleven har viden om kriterier for opstilling af enkle historiske problemstillinger 	Eleven kan demonstrere evne til at udarbejde relevante historiske spørgsmål Eleven kan stille spørgsmål, der er rettet mod det historiske forhold mellem Sverige og Danmark
	<ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan vurdere brugbarheden af historiske spor, medier og andre udtryksformer til at belyse historiske problemstillinger • Eleven har viden om kildekritiske begreber 	Eleven kan vælge relevante kildekritiske fremgangsmåder til at analysere kilder, der indgår i emnet Eleven kan formulere relevante tolkninger af kilder, som indgår i emnet
Historiebrug	<ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan forklare historiske 	

Eleven kan perspektivere egne og andres historiske fortællinger i tid og rum	<p>fortællingers sammenhæng med fortidsfortolkninger og nutidsforståelser</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eleven har viden om enkle sammenhænge mellem fortidsfortolkninger og nutidsforståelser 	
	<ul style="list-style-type: none"> • Eleven kan analysere brug og funktion af fortalt historie • Eleven har viden om særtræk ved fortalt historie 	